

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

23 noiembrie 2018

Nr. 01/1-06-107

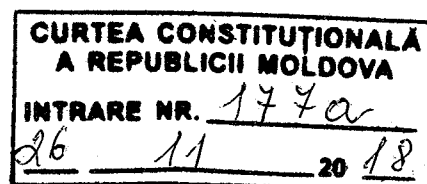
**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

*str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova*

SESIZARE

prezentată în temeiul Hotărârii Curții Constituționale nr. 9 din 14 februarie 2014 și în conformitate cu art. 25 lit. a) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și cu art. 38 alin. (1) lit. a) și art. 39 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

pentru examinarea constituționalității prevederilor art. 10 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 219 din 8 noiembrie 2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri și ale prevederilor pct. 2 și pct. 3 ale Art. II din Legea nr. 220 din 8 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative

I. AUTORUL SESIZĂRII
Președintele Republicii Moldova,
Igor DODON

Republica Moldova
Chișinău, MD 2073
bulevardul Ștefan cel Mare și Sfint 154

tel.: (+373) 22 251 016

(+373) 22 785 561

fax: (+373) 22 780 713

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are drept obiect examinarea constituționalității prevederilor art. 10 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 219 din 8 noiembrie 2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri și ale prevederilor pct. 2 și pct. 3 ale Art. II din Legea nr. 220 din 8 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, scopul cărora este limitarea dreptului Președintelui Republicii Moldova, în calitate de Comandant Suprem al Forțelor Armate, privind numirea în funcție a Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri – instituție cu statut militar și o componentă a Forțelor Armate.

**III. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI
ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL
ACESTOR AFIRMAȚII**

Pe 25 octombrie 2018, Parlamentul a adoptat Legea nr. 219 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri și Legea nr. 220 pentru modificarea unor acte legislative, care au fost remise Președintelui Republicii Moldova spre promulgare, prin demersurile DDP/C-6 nr. 202 din 30 octombrie 2018 și DDP/C-6 nr. 201 din 30 octombrie 2018.

Prin scrisoarea nr. 01/1-06-98 din 2 noiembrie 2018, Președintele Republicii Moldova, în temeiul art. 93 alin. (2) din Constituție, a remis Parlamentului, spre reexaminare legile menționate, fiind formulate unele obiecții conceptuale.

Pe 8 noiembrie 2018, ca urmare a reexaminării Legii nr. 219/2018 și a Legii nr. 220/2018, Parlamentul a menținut hotărârea adoptată anterior și le-a remis repetat Președintelui Republicii Moldova spre promulgare, prin demersurile DDP/C-6 nr. 216 din 12 noiembrie 2018 și DDP/C-6 nr. 217 din 12 noiembrie 2018.

Scopul declarat al actelor legislative specificate constă în reformarea instituțională a Trupelor de Carabinieri care constă în: reglementarea statutului juridic și principiilor de activitate, organizarea și funcționarea, atribuțiile și obligațiile carabinierilor, finanțarea și organizarea tehnico-materială a instituției. Se propune ca Trupele de Carabinieri să fie integrate în sistemul polițienesc profesionist cu păstrarea statutului militar și a individualității instituționale și a independenței operaționale. În acest mod, se va menține în Republica Moldova sistemul polițienesc dual, în care funcționează componenta poliția tradițională și componenta carabinieri cu statut militar.

Examinarea legilor citate a permis identificarea unui șir de curențe de ordin constituțional și conceptual care plasează șeful statului în imposibilitatea promulgării lor, deși Constituția prevede obligația promulgării legilor în cazul în care Parlamentul își menține hotărârea.

În conformitate cu art. 10 alin. (2) din Legea nr. 219/2018 Comandamentul General al Inspectoratului General de Carabinieri este condus de Comandantul General al Inspectoratului General de Carabinieri, numit în funcție prin hotărâre de Guvern, pe un termen de 5 ani, la propunerea ministrului afacerilor interne.

Totodată, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, în îndeplinirea atribuțiilor sale, Comandantul General al Inspectoratului General de Carabinieri este asistat de adjuncți, numiți și eliberați din funcție de către ministrul afacerilor interne, la propunerea Comandantului general.

De asemenea, art. 11 alin. (3) din Legea nr. 219/2018 stabilește că raporturile de serviciu ale Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri încetează prin hotărâre de Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne.

În corespundere cu prevederile art. 87 și art. 108 din Constituție și ale art. 9 și art. 29 din Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, Trupele de Carabinieri sînt parte componentă a Forțelor Armate, conducerea cărora, pe timp de pace și de război, se efectuează de către Comandamentul Suprem al Forțelor Armate, în frunte cu Președintele Republicii Moldova – Comandant Suprem al Forțelor Armate.

Ofițerii Comandamentului Suprem al Forțelor Armate, din care face parte și comandantul Trupelor de Carabinieri, erau numiți și destituiți din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Guvernului (art. 25 alin. (2) lit. i) din Legea nr. 345/2003 și art. 7 lit. n) din Legea nr. 136/2017).

Prin prevederile art. 10 alin. (2) al Legii nr. 219/2018 și prin modificările operate de Legea nr. 220/2018 la art. 25 alin. (2) lit. i) din Legea cu privire la apărarea națională, Comandantul General al Inspectoratului General de Carabinieri va fi numit în funcție de Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne.

Astfel, șeful statului, în calitatea sa de Comandant Suprem al Forțelor Armate, va fi limitat în atribuții decizionale cu referire la o componentă a Forțelor Armate.

Modificările operate la art. 25 alin. (2) lit. i) al Legii nr. 345/2003 (pct. 3 Art. II din Legea nr. 220/2018) ridică problema statutului Comandantului general

al Inspectoratului General de Carabinieri. În practica legislativă a Republicii Moldova există precedentul conducerii duale a Armatei Naționale, în cadrul căreia Ministrul Apărării este numit împreună cu cabinetul de miniștri, iar Șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale – de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Guvernului. Soluția propusă de Guvern, în noua redacție a Legii nr. 220/2018, nu urmează această practică, limitând capacitatea de control a Președintelui Republicii Moldova asupra Forțelor Armate. Această practică divergentă contravine logicii legislative potrivit căreia componentele Forțelor Armate se supun Comandantului Suprem și creează două tipuri de lanțuri de comandă alternative. Acest fapt poate provoca întârzieri și conflicte de competență în cazurile excepționale în care Președintele preia conducerea nemijlocită a Forțelor Armate.

În Hotărârea nr. 15 din 16 decembrie 1996, Curtea Constituțională a subliniat că, în calitate de Comandant Suprem al Forțelor Armate, Președintele Republicii Moldova „poartă răspundere personală pentru capacitatea de apărare a statului și capacitatea de luptă a forțelor armate“, în limitele împuternicirilor prevăzute de Constituție și de alte acte normative. Or, anume Legea nr. 345/2003 stipulează principalele atribuții ale Președintelui în domeniul apărării, începând cu conducerea generală a sistemului național de apărare și terminând cu acordarea de grade militare supreme.

Luând în considerare faptul că, potrivit prevederilor constituționale și legale, Trupele de Carabinieri fac parte din Forțele Armate, iar Președintele Republicii Moldova, în calitate sa de Comandant Suprem al Forțelor Armate, poartă răspundere pentru starea sistemului național de apărare, proiectele Legii nr. 219/2018 și al Legii nr. 220/2018, la etapa elaborării lor, urmau să fie consultate cu instituția prezidențială.

Respectând unitatea materiei constituționale, în exercitarea atribuțiilor în domeniul apărării, potrivit art. 6 din Constituție, *Comandantul Suprem al Forțelor Armate, Guvernul și Parlamentul* urmează să conlucreze și să ia decizii prin consens, în special în partea ce ține de numirea în funcție de conducere a unei componente a Forțelor Armate.

Așadar, la nivel instituțional, în conformitate cu atribuțiile sale constituționale și cele stabilite de Legea cu privire la apărarea națională, Președintele Republicii Moldova este *instituția-cheie și principala autoritate responsabilă* de sistemul național de apărare. Ca urmare, deciziile cu privire la politica de cadre, urmează să fie adoptate de Comandantul Suprem al Forțelor Armate.

În concluzie, menționăm că Parlamentul nu a fost în drept să limiteze, prin adoptarea Legii nr. 219/2018 și a Legii nr. 220/2018, atribuțiile șefului statului privind numirea și revocarea din funcție a Comandantului General al Inspectoratului General de Carabinieri, acțiune ce nu se înscrie în conceptul constituțional și cel legal referitor la modul de conducere a sistemului național de apărare, fapt ce contravine dispozițiilor art. 87 alin. (1) din Constituție și compromite calitatea de Comandant Suprem al Forțelor Armate.

Cadrul normativ pertinent

Constituția Republicii Moldova

Articolul 87

Atribuții în domeniul apărării

- (1) Președintele Republicii Moldova este comandantul suprem al forțelor armate.
- (2) Președintele Republicii Moldova poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau generală.
- (3) În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele Republicii Moldova ia măsuri pentru respingerea agresiunii, declară stare de război și le aduce, neîntârziat, la cunoștința Parlamentului. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declanșarea agresiunii.
- (4) Președintele Republicii Moldova poate lua și alte măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, în limitele și în condițiile legii.

Articolul 108

Forțele armate

- (1) Forțele armate sînt subordonate exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale.
- (2) Structura sistemului național de apărare se stabilește prin lege organică.

Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională

Articolul 9.

- (1) Forțele destinate apărării naționale sînt Forțele Armate compuse din Armata Națională și Trupele de Carabinieri.

Articolul 24.

- (2) Parlamentul are următoarele atribuții:
 - b) aprobă structura generală și efectivul componentelor Forțelor Armate;

Articolul 25.

- (2) Președintele Republicii Moldova are următoarele atribuții:
 - i) numește în și destituie din funcție, în modul stabilit de legislație, la propunerea Guvernului, ofițerii Comandamentului Suprem al Forțelor Armate;

Articolul 29.

- (1) Pe timp de pace și de război, conducerea Forțelor Armate se efectuează de către Comandamentul Suprem al Forțelor Armate în frunte cu Președintele Republicii Moldova - Comandant Suprem al Forțelor Armate.

(2) Întru îndeplinirea atribuțiilor sale, Comandantul Suprem al Forțelor Armate emite ordine și directive, obligatorii pentru întreg efectivul Forțelor Armate.

(3) În componența Comandamentului Suprem intră, de asemenea, ministrul apărării, șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandantul Trupelor de Carabinieri.

Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern

Articolul 7

În vederea realizării funcțiilor și atribuțiilor sale, Guvernul deține următoarele împuterniciri:

n) înaintează Președintelui Republicii Moldova propuneri privind numirea și demiterea persoanelor care, din oficiu, intră în componența Comandamentului Suprem al Forțelor Armate.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare celor expuse, având în vedere că rolul Curții Constituționale, potrivit art. 134 alin. (3) din Constituție, este de a garanta supremația Constituției, în temeiul art. 87 și art. 108 din Constituție, art. 25 lit. a) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 alin. (1) lit. a) și al art. 39 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995, solicit Înaltei Curți:

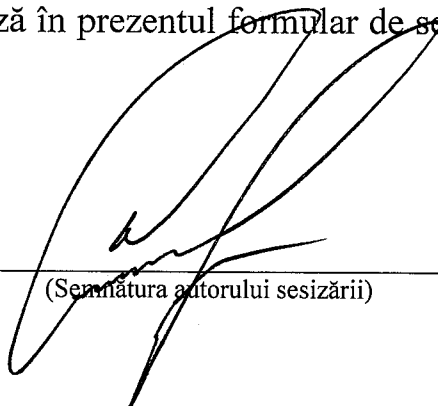
1. Admiterea spre examinare a prezentei sesizări;
2. Exercițarea controlului constituționalității și declararea drept neconstituționale a prevederilor art. 10 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 219 din 8 noiembrie 2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri și a prevederilor pct. 2 și pct. 3 ale Art. II din Legea nr. 220 din 8 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative.

V. LISTA DOCUMENTELOR

1. Demersul Președintelui Parlamentului DDP/C-6 nr. 202 din 30 octombrie 2018;
2. Demersul Președintelui Parlamentului DDP/C-6 nr. 201 din 30 octombrie 2018;
3. Legea nr. 219 din 8 noiembrie 2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri;
4. Demersul Președintelui Parlamentului DDP/C-6 nr. 216 din 12 noiembrie 2018;
5. Legea nr. 220 din 8 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative;
6. Demersul Președintelui Parlamentului DDP/C-6 nr. 217 din 12 noiembrie 2018;
7. Scrisoarea nr. 01/1-06-98 din 2 noiembrie 2018 de remitere Parlamentului spre reexaminare a Legii nr. 219/2018 și a Legii nr. 220/2018.

VI - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sînt exacte.

(Semnătura autorului sesizării)